

Komplex vizigótskych románskych kostolov San Pedro de Terrassa

Branislav Krasnovský

28. apríla 2023 ✚ *Cirkev História Kultúra*

Vizigóti písali históriu Španielska zlatými písmenami

Kto navštívi Barcelonu, určite urobí dobre, ak na jeden deň opustí centrum mesta a vyberie sa na výlet približne 30 km od pobrežia smerom do západnej časti mesta – do oblasti, kde sa v minulosti nachádzalo antické a neskôr aj vizigótske mesto Ègara. Mesto ležalo na sútoku dvoch menších riek Vallparadís a Monner a patrilo k najvýznamnejším mestám Vizigótskeho kráľovstva v Španielsku.

Bojovní germánski Vizigóti sa v dnešnom Španielsku objavili na konci antiky, pričom sa im pripisuje významná úloha v čase sťahovania národov, okrem iného sa podpísali aj na zániku Západorímskej ríše. Na rozdiel od germánskych Ostrogótov, ktorí spolupracovali s Hunmi, Vizigóti boli ich zarytými nepriateľmi, a zúčastnili sa aj pri ich porážke v bitke na Katalaunských poliach roku 451, kedy proti Hunom bojovali na strane Rimanov.

Vzájomné rímsko-vizigótske vzťahy sa spočiatku nevyvíjali práve najlepšie. V roku 376 pri Hadrianopole uštedrili rímskym légiiam veľkú porážku a v roku 410 sa podieľali na prvom dobytí a vyplienení Ríma. Po páde Rímskej ríše v roku 476 prijali ariánske kresťanstvo a na území dnešného Španielska založili vlastnú ríšu, do ktorej istý čas patrila aj oblasť v okolí dnešného francúzskeho mesta Toulouse. Centrum sa však nachádzalo v španielskom meste Toledo. Na území Vizigótskeho kráľovstva žili tiež biskupi a bratia sv. Izidor zo Sevilly a sv. Leander zo Sevilly, ktorí sa pričínili o rekatolizáciu Vizigótov – bez prehánania možno povedať, že práve vďaka nim sa Vizigóti v roku 589 ariánskeho bludu napokon zriekli. Z Vizigótskeho kráľovstva pochádza zákonník, ktorý sa stal predlohou pre zákonníky väčšiny ranostredovekých štátov v západnej a strednej Európe.

Sv. Izidor zo Sevilly

zdroj: wikimedia commons

Vizigóti museli počas existencie svojho kráľovstva čeliť aj pokusu Byzantíncov o obsadenie, stalo sa tak na začiatku 7. storočia. Podarilo sa im zvíťaziť a byzantské vojská zahnali späť do severnej Afriky. V roku 623 sa však na území Byzantskej ríše objavil Mohamed a približne do 50 rokov sa stali moslimovia zo severnej Afriky veľkým problémom aj pre španielskych Vizigótov. V neustálych bojoch nakoniec podľahli a v roku 711 ummájovskí Arabi Vizigótske kráľovstvo v Španielsku zničili.

Vizigótsko-románsky chrámový komplex v Ègare

Vizigótsky románsky komplex kostolov San Pedro de Terrassa patrí k najvýznamnejším vizigótskym umeleckým klenotom, ktoré sa dochovali do dnešných dní. Komplex kostolov tvoria chrámy San Pedro, San Miguel a Santa María, ktoré patrili v 5. až 8. storočí pod jurisdikciu biskupstva v Ègare. Biskupstvo tu existovalo od roku 450 až do pádu kráľovstva v roku 711.

Dnešná podoba kostolov však už nie je čisto vizigótska. V 11. storočí Katalánci prestavali predrománske vizigótske kostoly, na ktorých sú aj dnes čiastočne badateľné byzantské architektonické vplyvy, podľa románskeho vzoru.

Tri vizigótsko-románske kostoly v Ègare – zľava San Pedro, San Miguel a Santa María

zdroj: wikimedia commons

V prvej tretine 20. storočia Španieli uskutočnili vedecký výskum všetkých troch chrámov, na ktorom sa podieľali nielen historici, archeológovia či znalci umenia, ale aj odborníci z radov katolíckej Cirkvi. Od roku 1931 sú chrámy vyhlásené za národnú a kultúrnu pamiatku Španielska.

Aj keď tieto vizigótske chrámy v porovnaní napr. s barokovými chrámami pôsobia na prvý pohľad jednoduchým a chudobným dojmom, netreba sa nechať „oklamať“ prvým dojmom. Ide vskutku o nádherné, starobylé chrámy. Románskych pamiatok je v Európe podstatne menej ako gotických, renesančných či barokových chrámov a tieto patria k tým najkrajším. Väčšina románskych pamiatok bola v nasledujúcich storočiach prestavaná, takže románske chrámy majú svojich nadšených obdivovateľov.

Kostol San Pedro

Kostol sv. Petra je najväčším z trojice spomenutých vizigótskych kostolov. Je to nádherný jednolodový kostol s trojlístkovou apsidou a priečnou loďou, stropná valená klenba patrí k skvostom románskeho stavebného umenia. Apsida a transpert sú z predrománskeho obdobia, hlavná loď získala svoju definitívnu podobu v 12. storočí. Vstup do chrámu je veľmi jednoduchý, pričom interiér je nádherne zaliaty svetlom vďaka veľkým oknám. Kostol má dve zvonice, staršia je ešte románskeho pôvodu.

Nádherná je tiež mozaiková podlaha z 10. storočia s geometrickými motívami, inšpirovaná rímskym antickým umením. Centrálnu apsidu uzatvára kamenný oltárny obraz s nástennými maľbami z 11. storočia s vyobrazeniami sv. Petra, Ježiša Krista, Evanjelistov a ďalších biblických postáv. Na severnej strane lode sú fragmenty gotických nástenných malieb zo 14. storočia a vľavo sa nachádzajú dve kaplnky – kaplnka sv. Valentína a kaplnka Najsvätejšej sviatosti oltárnej.

Na hlavnom oltári kostola San Pedro sa nachádza obraz Lluísa Borrassa z roku 1411 s výjavmi umučenia anglického svätca Tomáša Becketa.

Umučenie sv. Tomáša Becketa

zdroj: wikimedia commons

Kostol San Miguel

Nachádza sa v strede medzi kostolmi San Pedro a Santa María. Tento chrám si dodnes zachoval svoj jednoduchý vizigótsky štvorcový pôdorys. Kupola je podopretá ôsmimi stĺpmi, ktoré sú vyrobené z

vigizótskych kamenných fragmentov, pod kupolou sa nachádza bazén baptistéria.

Pod apsidou kostola San Miguel je krypta San Celoni s prevládajúcou výzdobou 9. a 10. storočia. Odborníci vysoko oceňujú najznámejšiu nástennú maľbu tohto chrámu, na ktorej je postava Krista obklopeného anjeli – Kristus a anjeli sa majestátne vznášajú nad hlavami 12 apoštolov. Tieto maľby patria k najstarším nástenným maľbám v európskom románskom umení.

Interiér chrámu San Miguel

zdroj: wikimedia commons

Kostol Santa María

Kostol svätej Panny Márie bol prestavaný v 12. storočí. Strop kostolnej lode tvorí lomená klenba, súčasťou chrámu je osemhranná kupola, ktorej dominuje dvojposchodová zvonica so štvorstrannou strechou. Vstupné dvere do chrámu sú majestátne, pritom jednoduché. Chrám patril od 12. storočia španielskym agustiniánom.

V interiéri chrámu sa nachádzajú vizigótske mozaiky z prelomu 4. a 5. storočia, tiež hrobové krypty pod kostolom a krstiteľnica majú predrománsky vizigótsky charakter. Klenba apsidy je pokrytá nástennými maľbami lineárneho typu s červenými a zelenými líniami a obrazmi, ktoré rozprávajú o živote a umučení Nášho Pána Ježiša Krista. Tieto obrazy pravdepodobne pochádzajú zo 6. storočia. Rovnako aj v apside sa nachádza oltárny stôl z raného stredoveku a gotická rezba Bohorodičky zo 14. storočia.

Nástenné maľby v kostole Santa María sú vytvorené v predrománskom, románskom a gotickom výtvarnom slohu. Cennou pamiatkou je oltárny kameň z 10. storočia a dokonca rímske kresťanské náhrobky, na ktorých je aj písomne zdokumentovaný antický názov mesta – Ègara. Súčasťou výzdoby sú tri gotické obrazy veľkej kultúrnej, historickej a finančnej hodnoty.

Oltárny obraz svätých Abdóna a Senéna je dielom španielskeho neskorogotického a ranorenesančného katalánskeho umelca Jaume Hugueta. Obraz bol namaľovaný v roku 1460 pre kostol San Pedro, neskôr ho preniesli do kostola Santa María. Je veľmi dobre zachovaný a patrí medzi umelcove najznámejšie obrazy.

Oltárny obraz svätých Abdóna a Senéna

zdroj: wikimedia commons

V strednej časti sa objavujú obrazy mučeníctva a takisto vyobrazenia svätcov Kozmu a Damiana. Známy je tiež oltárny obraz z kostola San Miguel od Jaume Cirera a Guillema Talarna – obaja maliari namaľovali scenériu boja medzi anjelmi a démonmi či výjavy z pašíí.

Samozrejme, uvedené chrámy čo do majestátnosti nemôžu súperiť s najznámejšími barcelonskými katolíckymi chrámami. Kto však obľubuje raný stredovek, tomu istotne tieto kostoly pri návšteve učaria a svoje rozhodnutie navštíviť toto miesto, neľutuje.

Titulný obrázok – kostol San Miguel, zdroj – flickr.com/Matías Callone

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/komplex-vizigotskych-romanskych-kostolov-san-pedro-de-terrassa/>